

Og det er let paa dette mesterlig udførte, til det yderste nøjagtige Arbejde at studere, forstaa og forklare Bjærgenes og Dalenes Tilbliven efter de af Geologien fastslaaede Hypoteser som den samlede Virkning af Gravitation og Varmeudstraaaling under Form af mægtige Foldninger, Rejsninger og Sænkninger af Lagene i Jordskorpen, der fører til Spaltninger og Blottelser af den indre Masse, Nedstyrtninger og Skred — alt dette (»tektoniske Dannelser«) krydset af Vandets og Isens Arbejde (»Erosion«), til endelig det Trin er naaet i Udviklingen, som vi nu har for os. Saa stor er Reliefets Betydning for Videnskaben, at stedlige geologiske Spørgsmaal, hvorom der har hersket Tvivl og Strid, har fundet deres Afgørelse gennem de Oplysninger, det giver.

Og nu Kunsten, der er nedlagt i Arbejdet, Aabenbaringen af det Skønne i Alpenaturen. For at kalde den fuldt til Live har Værkets Skaber taget Farverne, dog ikke stærkere end de er i Naturen, til Hjælp og derved opnaaet et fuldent Virkelighedsbillede.

Saa fuldstændigt er dette Virkelighedsbillede, at det endogsaa gengiver det skiftende Indtryk af Lysets og Vejrets Virkninger paa Alpelandskabet. Kæmpereliefet kan ved Hjælp af sit bevægelige Underlag drejes om en Vertikalakse, og Lyset fra Atelier'ets Vinduer saamtidig reguleres saaledes, at det falder ind paa Reliefet ganske som Solens Straaler paa Bjærgene i Løbet af Dagen og viser da nøjagtig deres Linier og Slagskygger, som de skifter fra Morgen til Aften. Ved delvis eller fuldstændig Afdæmpning af Lyset kan man gaa fra klart Solskin til Bygevejr eller overtrukken Himmel og fremkalde en Stemning, der svarer ganske til den, Naturen frembringer under samme Forhold. Selv »Alpegløden« i overordentlig Skønhed lader sig frembringe, naar man lader det lavt indfaldende Dagslys gaa igennem rødt Glas.

Reliefet byder den Fordel, at man kan vælge og skifte sit Standpunkt saa ofte man vil. Man slipper for Bjærgbestigningens Besværligheder og Omkostningerne ved at stige med en Ballon for at naa de Udsigtspunkter, man ønsker. Det, man ser, og det, man lærer, er det samme. Man faar at vide, hvor lidt eller meget man i Virkeligheden vilde kunne have set fra ethvert af dem under gunstige Vejrforhold. Fra Thundersøens Vandflade eller fra en Dalbund ser man kun de nærmeste Bjærg, der stander den videre Udsigt. Fra en Højde, der svarer til Montblanc's Top, ser man kun Bjærgtoppene rundt om, ikke deres indbyrdes Forbindelse, og af Dalene kun dem, man har lige nedenfor sit Standpunkt. I en Højde svarende til Himalaya's træder til Dels Bjærgenes Forbindelse til Grupper eller Kæder frem, men kun faa af Dalene. Kommer man højere endnu, ser man som fra en Luftballons Gondol baade Bjærg og Dale i vid Omkres og lige tydelig. Der er ingen Taager eller Skygger af Skyer, alt er klart, og Skønheden overraskende. — Man ser og lærer af dette Relief i Løbet af en Time mere, end man kunde opnaa ved aarlange Vandringer i Højbjærgene selv.

Hr. Simon har haft den lykkelige Tanke at gøre sit Relief til Genstand for kinematografisk Fremstilling. Mere end tusinde Tilskuere paa en Gang vil derved gennem den optiske Illusion kunne foretage en Luftrejse over Alperne i en Højde fra 3000 til 100000 Metre over Havets Niveau, en Højde — det tør man vel nok spaa — hvortil ingen nogensinde vil kunne hæve sig over Jorden.

En Afstøbning i Bronze af dette Kæmpeværk med sine

760 Tinder og 120 Isbræer — vil koste over 350,000 Kroner. Der er ingen Tvivl om, at den schweiziske Forbundsstat, der ofrer overordentlig store Summer baade paa den lavere og højere Undervisning, vil sikre sig Besiddelsen af dette Nationalværk i Bronze. i alt Fald ved Bistand af de ikke faa Rigmænd, her findes.

Afstøbninger i Gips er lettere overkommelige; og der er allerede Bestræbelser oppe baade i München og Berlin for Erhvervelsen af saadanne. Derefter vil Universiteter og Kunstsamlinger følge andre Steder, saa meget mere som der kan tages Afstøbninger af Reliefets enkelte Partier.

Men selv for private, der ikke kan overkomme Afstøbninger, vil der være Adgang til at drage Nytte af Reliefet ad fotografisk Vej, idet Fotografier efter dette ikke i nogen kendelig Grad lider af de Mangler, som et Fotografi efter Naturen, navnlig Fortrækninger i Konturerne og Maalene og ulige Skarphe i Billedets forskellige Dele. Som Prøve herpaa tjener Billedet ovenfor.

Det maa haabes og ventes, at dette ypperlige og enestaaende Arbejde maa faa den Udbredelse, det fortjener.

Emil von Fischer.

Montreals Havn. Efter hvad der berettes i New York Herald af 9. Jan. d. A. gøres der i Montreal overordentlig store Anstrængelser for at bringe Byen til at være en Søhavn, der i visse Maader skulde kunne konkurrere med New York.

I en Række af Aar er der anvendt en Sum, der angives at være ca. 150 Millioner Dollars, til at forbedre Sejladsen ad St. Lawrencefloden og Montreals Havn.

Hvad den første angaar, da er den bleven uddybet fra kun 10 Fod paa nogle Steder til overalt 30, og man vil yderligere uddybe den til 35.

Hvad angaar Montreals Havn, da er man for det første i Færd med at give dens Bolværker en Udstrækning af 7 eng. Mile, og man vil tillige hæve Jordsmonnet, der nu til sine Tider er udsat for Oversvømmelse, henved 20 Fod for fremtidig at undgaa denne Ulempe. Man har bygget en Kornelevator, der kan optage 1 Million Bushels (ca. 253000 Tdr. dansk Maal), og flere skal følge. Man har bygget Vareskure, der kan rumme henved 150000 Tons Varer. Talrige Arrangementer er truffet for at lette Transporten til og fra Elevatoren og Skurene og for overhovedet at lette Losning og Ladning.

Ved alle disse store og bekostelige Arbejder har man haft for Øje, den overordentlig store Tiltagen af Befolkningen i Egnene om de store Søer. Der er med den foregaaet uhyre Fremskridt i Fremdragelsen af Jærn, Kobber og Kul og i Handelen med Tømmer, saamtidig med at Kornavlen er gaaet frem, saaledes at Centret for Nordamerikas Hvedeland nu maa siges at ligge i Canada. Hertil kommer at Strømmen af evropæiske Indvandrere, som tidligere næsten udelukkende gik til de forenede Stater, nu mere og mere vender sig mod det vestlige Canada, medens der tillige foregaar en vidunderlig Tilstrømning af Folk og Kapital fra de forenede Stater.

Yderligere findes den Betragtning fremsat, at den Tid næppe kan være fjærn, da de forenede Stater med deres Befolkning af 100 Millioner, vil have ondt ved indenfor deres eget Omraade at skaffe det fornødne til at føde den. Deres Eksport af Fødemidler til Evropa vil tage stærkt af, og der kan ikke være lang Tid til, at Befolkningen maa behøve Tilførsel af Korn og Kød fra Canada.

Det forment, at Transporten til Havet af Landenes Frembringelser stiller sig lettere og billigere for Canada end for de forenede Stater.

Medens der endnu er langt frem til, at Mississippi kan blive en tilstrækkelig god Vandvej for Eksporten fra det Indre af de forenede Stater, er nu den vigtigste Vandvej fra Egnene om de store Søer Erie Kanalen, der forbinder Buffalo ved Eriesøen med Albany ved Hudsonfloden og derfra den sidste til New York; men, om end Vandspejlet i Eriesøen ligger henvend 200 Fod højere end Vandspejlet i Ontariosøen, der udmunder i St. Lawrencefloden, formentes dog alt nu Forbindelserne ad Søvejen og ved Hjælp af Wellandkanalen, ved hvilken Niagarafaldene omgaaes, og ad Jærnbannerne at være lettere for Canada, idet alt i 1908 Hvede er bleven ført fra Duluth (ved den v. Ende af Øvresøen) og andre Steder deromkring til Montreal for en Pris af $3\frac{3}{4}$ —4 Cents pr. Bushel, hvad der er betydeligt billigere end, hvad den samme Vare kan transporteres for ad Eriekanalen. Yderligere vil Forholdene kunne forbedres ved Anlægget af en Kanal fra Georgian Bay (den ø. Del af Huronsøen) til Ontariosøen og ved en Ombygning af Wellandkanalen.

Canada menes alt nu at besidde den bedste Vandvej fra de store Søer, en Vandvej, der tillader Skibe med 14 Fods Dybgaende at forbinde dem med Montreal, og som angives at være 110 eng. Mile kortere end Vejen gennem Eriekanalen, som derhos kun kan modtage Fartøjer med 6 Fods Dybgaende, saaledes at et Skib, der benytter Canadas Vandveje, kan indlade 72000 Bushele mere end et Skib, der benytter Vandvejen gennem de forenede Stater.

Ny Park ved New York. Paa Hudsonflodens højre Bred omtrent fra West Point til selve New York findes der en Række Basaltklipper, der kaldes Palisaderne, og som hæver sig til en lodret Højde af 400—500 Fod. For omtrent 20 Aar siden begyndte der en Ødelæggelse af Klipperne, idet nogle Selskaber uden Hensyn til de Naturskønheder, som de frembød, gav sig til at sprænge løs iblandt dem. Dette gav dog Anledning til saa megen Uvillie, at der 1894 ved gensidig Imødekommehed mellem Staterne New York og New Jersey nedsattes en Kommission, efter hvis Tilskyndelse Staterne erhvervede sig en Strimmel af Højlandet og, hvad der ved Foden af det laa mellem samme og Floden. Der opstod saaledes en Park, der strakte sig fra Fort Lee, lidt udenfor New York, til Piermont paa Flodens højre Side, ca. 30 Mil Nord for New York, og som i 1906 har faaet en videre Udvidelse mod Nord langs Floden i lidt mindre end den halve Udstrækning af det først erhvervede Stykke, eller omtrent til den lille By Haverstraw. Om end mange Steder disse Strækninger kun er lidt tilgængelige af Mangel paa Veje, har de dog været stærkt besøgte af Selskaber, der fra New York i dem har tilbragt en Del af Sommer-tiden i improviserede Lejre. Forrige Aar udstedtes ca. 2000 Adgangskort til at benytte Parken, om end især Mangel paa en Vej langs Floden tvinger Besøgende til at benytte smaa Færger og private Baade, naar de vil naa frem til de særlig maleriske Punkter ved Foden af de høje Klipper.

Nu har imidlertid Enken efter en rig Finansmand, Fru Harriman, skænket til Anvendelse som Park en betydelig Ejendom N. V. for Haverstraw og dertil en Sum af 1 Million Dollars, dog, saavidt synes, paa den Betingelse, at Staterne erhverver et til Fru Harrimans Ejendom grænsende, endnu større

Stykke Land ned imod Floden for at dette kan anvendes til offentlig Park. Idet der er aabnet en privat Subskription i den Anledning, paa hvilken Pierpont Morgan og John D. Rockefeller alt har tegnet sig med meget store Summer, formentes, at det, Staterne maa yde for at erhverve sig det paatænkte Stykke Land, vil blive ca. $2\frac{1}{2}$ Million, idet Subskriptionen, der støttes af mange velhavende Folk i New York og Philadelphia, antages at indbringe noget over $1\frac{1}{2}$ Million Dollars, og al den Grund, der skal erhverves, menes at ville koste 5 Millioner ved Ekspropriation.

Den Park, som Kommissionen har indrettet, er kun 300 til 1200 Fod bred, fra Floden at regne, medens Udvidelsen, som den vilde faa ved Haverstraw, vilde naa ind i Landet mindst til 20 eng. Mile fra Floden. Derefter skulde den videre fortsætte sig, men kun smalt, langs Floden til Newburgh. Parken vilde herved opnaa en Udstrækning af henvend 60 eng. Mile. Den vilde komme til at indeholde ca. 35000 Acres (ca. 29000 danske Tdr. Land), af hvilke Fru Harrimans Ejendom udgør de 10000, og med Undtagelse af en stor Boulevard, der skal gaa langs med Floden, og nogle mindre Veje vil der blive gjort alt, for at lade Naturen saa uberørt som mulig og altsaa lade Bjærgene, Dalene, Vandløbene og Skovene være, som de er.

Sammenlignet med Yellowstone Park, vil denne nye Park, der vel faar Navnet Hudson Park, kun være ringe. Yellowstone Park omfatter nemlig noget over 2 Million Acres (ca. $1\frac{1}{2}$ Million danske Tdr. Land). Men sammenlignet med adskillige andre, berømte Parker er den meget stor. Bois de Boulogne i Paris omfatter 2250 Acres (ca. 1650 danske Tdr. Land), Central Park i New York er kun 888 Acres (ca. 650 danske Tdr. Land), og Hyde Park i London 400 Acres (ca. 300 danske Tdr. Land).

Der findes vel i Forvejen i Staten New York Adirondack-Reserven eller Parken, der omfatter omtrent $1\frac{1}{2}$ Million Acres: men den ligger for langt fra New York, ca. 130 eng. Mil, til at der kan gøres kortvarige Udflugter til dem. Derimod vil Hudson Parken i sin omtrent umiddelbare Nærhed af Byen, ved den ringe Bekostning, der vil udkræves til Jærnbane- eller Dampskibstransport til den, endog blot for en enkelt Dag kunne blive til Glæde og Nydelse maaske for mange 1000 af Byens Indbyggere.

Hvis alt gaar i Orden, som det almindeligt ønskes, vil Parken i sin Helhed saaledes blive en udmærket Besiddelse for den store By.

Emil Madsen.

Den bekendte Arabien-Rejsende, Professor Alois Musil fra Wien, har nu fuldført sin her i Tidskriftet før omtalte Rejse i Nord-Arabien og vender tilbage til Wien i Juli. Under store Farer og Besværligheder baade fra Klimaets og Befolkningens Side, har han eksploreret et betydeligt Stykke Terræn imellem Arabia Petræa og Syrien paa den ene Side og Mesopotamien paa den anden. Han kom til Damaskus den 19. Juni 1908 og gik herfra ledsaget af Stabssergent, Thomasberger, fra det Militærgeografiske Institut i Wien, 3 Tjenere og 19 Kameler. Hvad der i væsentlig Grad hidrog til, at hans Rejse lykkedes, var, at han sikrede sig den mægtige Sheik i Nord-Arabien, Nuri-ibn-Shalâns Venskab. Trods dette var han dog stadig udsat for Overfald, og paa en Ekspedition blev han selv saaret i Ryggen af en Lanse og i Brystet af en Dolk.

Resultaterne af hans Rejse bestaar i Tilføjelser til Kortet